Бүгү чурттарның пролетарийлери, катыжыңар!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилеттинген

1951 май 1 вторник № 86 (2260)

ӨРТЭЭ 20 КӨП.

Делегейниң ажылчы чоннарының эп-сеткил катыжыышкынының хүнү, бүгү чурттарның ажылчы чоннарының акы-дуңмалышкызының хүнү—Май 1-зи делгерезин!

Иосиф Виссарионович СТАЛИН

Коммунизмниң тиилелгезинче бурунгаар!

Делегейниң ажылчы чоннарының эп-сеткил катыжыышкынының хүнү, бүгү чурттарның ажылчыннарының акы-дуңмалышкызының хүнү — Май 1-ни бүгү мурнакчы дешпилгелиг кижи төрелгетен бо хүн байырлап эртирип турар.

Совет улус чыл бүрүде-ле Май 1-ниң хүнүн ажыл-агый, культур тургузуушкунунуң бүгү адырларында бодунуң улуг чедиишкиннериниң көргүзүү кылдыр, социалистиг Төрээн чуртунуң күчүзүн улам-на быжыглаарынче бодунуң күштерин мобилизастаарының хүнү кылдыр эртирип турар. Бистиң чурттуң улустары коммунистерниң улуг партиязының удуртулгазы-биле коммунизм тургузуушкунунда канчаар-даа аажок улуг чедиишкиннерни чеьдип алган. Дайын сөөлүндеги сталинчы беш чыл планының чедиишкинниг болгаш ажыр күүсетингени болза, капиталистиг тургузугдан совет социалистиг тургузугнуң артык күштүүн делегейге база катап көргүзүп турар.

Совет кижилерниң тургузукчу тайбың күш-ажылының болгаш маадырлыг чүткүлүнүң түңнелинде ССРЭ-ниң үлетпүрү беш чыл планын 4 чыл 3 ай дургузунда күүсеткен. Үлетпүр продукциязын бүдүрүп үндүрери дайын мурнундагы 1940 чылдың деңнелинден 1950 чылда 48 хуу улгадыр турган, 73 хуу улгаткан.

Дайын сөөлүндеги беш чыл планын чедиишкинниг күүсеткениниң түңнелинде бистиң көдээ ажыл-агыйывыс чаа күчүлүг көдүрлүүшкүнну чеьдип алган. 1940 чылдаазындан 1950 чылда 343 миллион пуд тараа хөй ажаап алдынган болгаш тараа культураларының тарылга шөлү 20 хуу ажыг өскен.

Бистиң үлетпүрүвүстүң болгаш көдээ ажыл-агыйывыстың чедиишкиннери-биле холбаштыр ажылчы чоннарның материалдыг болгаш культурлуг деңнели улуу-биле өскен. Совет кижилер боттарының тургузукчу күш-ажылының мындыг магалыг чаагай түңнелдеринге чоргаарап турар. Бүгү совет улустуң улуг өг-бүлезинге киргеш, бүгү делегейге төөгүлүг мындыг улуг ажыл-херекти боттандырарынга боттарының үлүг хуузун кииргенинге тыва улус база-ла улуу-биле өөрүп турар. Совет чазактың, большевик партияның, улуг Сталинның хүн-бүрү сагыш салыышкынының ачызы-биле Тыва областың социалистиг чаартылгазының чедиишкиннери болза, Совет Эвилелиниң составында улуг-даа, биче-даа улустарның чечектелиишкининиң болгаш оларның сталинчы найыралын херечилеп турар.

Ленин—Сталинның партиязының удуртулгазы-биле чеьдип алган бистиң чурттуң бүгү делегейге төөгүлүг тиилелгелери болза, делегейниң дарлаткан улустарынга чаа, аас-кежиктиг амыдыралче, хосталгаже орукту айтып турар.

Улус демократиязының чурттарының социализмниң оруу-биле бүзүрелдиг чорул турары, бодунуң чуртунуң хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун чаалап ап, чаа амыдыралды чедиишкинниг тургузуп турар улуг кыдат улустуң тиилелгези, база даштыкы эжелекчилерниң боо-чепсектиг интервенциязынга удур хосталгага ынакшылдыг корей улустуң маадырлыг демисели болза, тайбыңның, демократияның болгаш социализмниң лагериниң факторлу болур.

Империалистиг арааттаннар чеже-даа шырбайза, төөгүнүң бурунгаар чорул турар тугуюн кажан-даа соңгаарладып шыдавастар! Бүгү чурттарның ажылчы чоннары, делегейниң тайбыңга ынакшылдыг бүгү улустары дайынның америк-англи дайын кыпсыкчыларынга удур, тайбың дээш демиселин улам күштелдирип турар. Бүгү чер бөмбүрзээниң ак-сеткилдиг, чаагай күзелдиг кижилери америк-англи империалистерниң Корейда интервенциязынга удур, делегейниң чаа дайынынга удур, Барыын Германияны болгаш Японияны катап боо-чепсеглээринге удур кыленнээшкинниг үнүн күштелдирип турар.

Тайбың талалакчыларының күчүлүг шимчээшкини хүн келген тудум-на өзүп турар. Бистиң үениң ол канчаар-даа аажок күчүлүг, дешпилгелиг шимчээшкинниң мурнуку одуруунда, ол улуг армияның бажында улуг Совет Эвилели чорул турар. Тайбыңга ынакшылдыг социалистиг күрүнениң найсылалы — Москвадан Ленин—Сталинның партиязының мындыг кыйгырыглары бүгү делегейге дыңналып турар:

— **Бүгү чурттарның ажылчы чоннары! Бир эвес улустар тайбыңны камгалаар херекти бодунуң холунга алыр болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынар болгаш быжыглатынар! Тайбың талалакчыларының күчүлүг фронтузун калбартып, быжыглаңар!**

Капиталистиг чурттарга Май 1-ниң хүнү болза, ажылчын аңгының чаңгыс эвиниң улам быжыглаашкыны дээш, ажылчы чоннарның хүн бүрүдеги негелделерин боттандырар дээш, демократтыг эргелер болгаш национал хамаарышпас чорук дээш демиселдиң хүнү болур. Май 1-ниң хүнүн бүгү чурттарның ажылчы чоннары тайбың, демократия болгаш социализм дээш демиселдиң эргежок чугула чүүлү болур пролетар интернационализмни улам-на быжыглаар туктуң адаа-биле эртирерлер.

—**Бүгү чурттарның пролетарийлери, тайбың дээш, демократия дээш, социализм дээш демиселге катыжыңар!** — деп дайынчы кыйгырыг чер бөмбүрзээниң бүгү чурттарында янзы-бүрү дылдарга бо хүн чаңгыланып турар.

Бүгү делегейниң ажылчы чоннары күчүлүг совет улуска, большевиктерниң алдарлыг партиязынга болгаш улуг Сталинга ынакшылын болгаш идегелин бо хүнде улам-на күштүү-биле илередип турар. Бүгү бурунгаар дешпилгелиг кижи төрелгетенниң сеткил сагыжы болгаш күзел идегели Совет Эвилелинче—коммунизмни тургузуп турар чуртче угланган.

Бо хүн, Май 1-ниң байырлалының хүнүнде чер бөмбүрзээниң бүгү ажылчы чоннары коммунизм тургузукчуларының — совет кижилерниң улуг чоргаарал-биле мынча деп кыйгырып турар лозуңнарын дыңнап турарлар:

—**Бистиң чуртувустуң улустарының найыралының болгаш алдарының быжыг чөленгиижи, бүгү делегейге тайбыңның чылча шаптырбас баганазы — Совет Социалистиг Республикаларның Эвилели делгерезин!**

—**Совет улустуң тулчуушкуннарга каңналган авангардызы, бистиң тиилелгелеривистиң сорук киирикчизи болгаш организакчызы коммунистерниң улуг партиязы, Ленин — Сталинның партиязы делгерезин!**

—**Лениниң тугунуң адаа-биле, Сталинның башталгазы-биле коммунизмниң тиилелгезинче бурунгаар!**

Совет улус Май бирниң байырлалынга чаа-чаа чедиишкиннер-биле ужуражып турар

Сталинградтың тудуушкуну

СТАЛИНГРАД. ССРЭ-ниң Медицина Эртемнериниң Академиязының үнүүшкүннүг сессиязынга Архитектура Академиязының корреспонденти-кежигүнү, Сталинградтың кол архитекторы, Сталинчи шаңналдың лауреады В. Н. Симбирцев Сталинградтың катап тургузуушкунунуң дугайында илеткел кылган.

Маадыр хоорай — коммунизмниң ийи улуг тудугларының төвүнүң катап төрүтүнүп турар дугайында чугааны эртемдээннер болгаш аалчылар улуг кичээнгей-биле дыңнаан.

Большевик партияның болгаш совет чазактың дузазы-биле сталинградчылар бодунуң хоорайын үрелиишкинден кедурген. Сталинград чыл келген тудумна өзүп экижип турар. Сталинградтың үлетпүрү бүрүнү-биле катап тургустунган болгаш продукция бүдүрүп үндүрерин дайын мурнунуң деңнелин ажырган. Дайын сөөлүндеги беш чылда үлетпүр продурциязы бүдүрүп үндүрери үш катап көвүдээн. Сталинградтың бүдүрүлгелери чуртка экскаваторларны, нефть үндүр сордурарларны болгаш маңаа дайын мурнунда кылбайн турган өске-даа продукцияларны берип турар.

Хоорайда миллион ажыг дөрбелчин метр чуртталга шөлүн туткан. Парктар болгаш шөлдер калбарып турар.

Сталинградтың чоргааралы болза, катап чаартып тургускан Тайбың кудумчузу, 87 школалар, 128 уруглар бажыңнары болгаш яслилери, 13 дээди эртем черлери болгаш техникумнары, 19 эмнелгелер, 7 театрлар, 32 клубтар, он-он чаа магазиннер, техника бажыңы болгаш культур-амыдыралдың өске-даа албан черлери болур.

Сталинград болза, улуг орус хемниң эриин тургаар 70 километр чатылып чоруткан тудугнуң улуг шөлү болуп турар. Мында бо үениң улуг тудуушкуну — Волга-Донну пароход чоруур каналы болгаш Сталинградтың суг күжү-биле ажылдаар электри станциязының тудуушкуннары болуп турар. Тудуг ажылдарының хемчээлиниң дугайын моон адаанда саннар чугаалап болур: чаа беш чылда Сталинградтың болгаш областың улус ажыл-агыйынга 30 миллиард ажыг рубльди киирип турар.

Бо чылдың дөрт айларының иштинде Сталинградтың тудуг трестилериниң коллективтери ажыглалга он-он чаа чуртталга бажыңнарын болгаш культур-чуртталга хереглелиниң бажыңнарын, Ногаан тудуушкун трестизиниң ажылдакчылары черкасовчуларның чүс муң армиязының дузазы-биле парктарга шөлдерге болгаш хоорайның кудумчуларынга миллион ыяштарны олурткан.

(СЭТА).

Чаартынган заводта

РИГА. Риганың турбина кылыр заводунуң цехтеринге дайын сөөлүндеги сталинчы беш чыл планын күүсеткениниң түңнелдериниң дугайында беседалар болган. Дыңнакчыларның мурнунга заводтуң эрткен беш чылда хөгжүлдезиниң төөгүзү кайгамчыктыг көргүзүг болур.

Беш чылдың иштинде он чылдың нормаларын күүсеткен токарь А. Страздыньниң чугаалааны:

—Шаанда маңаа 40—50 киловатт күштүг турбинчигештер белеткеп турган улуг эвес чартык ус-тывышчы завод турган. Ам бо заводтуң бүдүрүлгелери бир дугаар черчениң техниказы-биле чепсеглетинген. Колхозтар аразының суг күжү-биле ажылдаар электри станцияларынга хереглээр ада-чурттуң күчүлүг турбиналарын кылып үндүрүп турар бис.

Завод ам турбонасостарны, компрессорларны, ээгилиг хоолайларны кылып турар. Бо кылыгларны бүдүрүп үндүрерин Латвияга бир дугаар-ла шиңгээтинген.

Турбина тудукчулары беш чылдың онаалгазын бүдүн чартык катап ажырган. Продукция бүдүрүп үндүрерин ам 1946 чыл-биле дөмейлээрге 8 чартык катап өскен. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү ийи чартык катап бедээн.

Ам заводтуң коллективи хүндүлүг онаалга — Волганың суг күжү-биле ажылдаар электри станцияларынга турбиналар кылып бээрин күүседири дээш ажылдап турар. Коммунизм тудуушкунунда совет улустуң кайгамчыктыг тиилелгелеринге сорук кирген турбина тудукчулары ол чагыгны хуусаа бетинде күүседирин хүлээнип алганнар.

(СЭТА).

Шахтёрлар нормазын ажыр күүседип турар

КОРКИНО. (Челябинск область). «Калачаевуголь» трестиниң № 19 шахтаның дагжылары Май бирниң байырлалында коллективтиг стахановчу ажылды чеьдип алырын шиитпирлеп алганнар. ВКП(б)-ның Коркино хооркому бо үнелиг эгелээшкинни деткээн.

№ 19 шахтаның коллективи күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн үргүлчү бедидип турар. Шахтёрлар одаашкын тыварының чаа аргазын шиңгээдип алган. Мурнунда үш каът хөмүр-дашты үш лавалар-биле ажылдап турган болза, ам ийи. Эң баштай үстүкү каъдын, ооң соонда адакы каъдын ап каар. Ооң соонда хөмүр-даштың ортаакы каъды буступ дүже бээр. Бо арга болза, материалдар, эң ылаңгыя быжыглал кылыр ышты камнаар арганы берип турар. 180 муң хире рубль камнатынган.

Шахтада ажылчыннар шуптузу нормазын ажыр күүседип турар. Шахтаның коллективи дөрт айның планын хуусаа бетинде дооскан.

Мурнакчы шахтёрлар

СТАЛИНО. Донбасстың шахталарының май мурнунуң чарыжынга «Красноармейскуголь» трестиниң № 3 шахтаның коллективи бир дугаар черни эжелээн. Күш-ажылды организастаарының мурнакчы аргазын шиңгээдип албышаан база чаа техниканы эки ажыглап билиринден ук шахта пландан ажыр 17 эшелон хөмүр-дашты казып, дөрт айның программазын хуусаа бетинде 14 хонук эрте дооскан. Шахтага ВП(б)У-ның Сталинский обкомунуң, хөмүр-даш үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилелиниң обкомунуң болгаш «Эртем уголь» комбинаттың шилчиир кызыл тугун тывыскан.

Сталино областың өске-даа эки ажылдыг он-он шахталарынга ындыг туктарны тывыскан.

(СЭТА).

Магнитканың каң эзилдирикчилери

МАГНИТОГОРСК. Каң эзилдирикчизи аныяк Иван Дмитриев май мурнунуң стахановчу ээлчээниң хүннеринде бедик көргүзүглерни чеьдип алган. Эзилдирилге бүрүзүн графиктен эрте үндүрүп турар. Мартен суугузунуң шөлүнүң дөрбелчин метринден стахановчу дешпилгелиг нормадан ажыр 1,5 тонна демирни союп ап турар. Бодунуң кады ажылдап турар эштери Аверьянов болгаш Кильдюшкин биле эш Дмитриев одаашкынны болгаш материалдарны дыка камнап ап турар.

Хүндүлүг металлургичи эш Бадин бедик бүдүрүкчүлүг ажылдап турар. Ээлчег онаалгазын үргүлчү ажыр күүседип, пландан ажыр хөй демирни берип турар.

Сталин аттыг металлургия комбинадының дирекция чери болгаш завод комитеди эштер Дмитриевке болгаш Бадинге магниткиниң эң эки каң эзилдирикчилери деп атты тывыскан.

(СЭТА).

Хову ажылын түлүктеп турар

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районнуң колхозтары хову ажылының баштайгы хүннеринде тараа культураларының 16 хуузун чаштырып тараан, 50 хуузун илииртээн, 760 гектарны суггарган, 299 гектарны аңдарган.

«Октябрь 30 чыл ою», «Искра», база Жданов аттыг колхозтар тараа культураларының тарылгазын май 3-те доозар деп турар болгаш хову ажылының талазы-биле районда мурнакчы ажыл-агыйлар болуп турар.

А. БИЧЕ-ООЛ.

Механизаторлар мурнуку одуругда

СУГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районда часкы тарылга кампаниязы дүрген темпи-биле чорул турар. Районнуң колхозтарында МТС-тиң беш трактор бригадалары ажылдап турар.

Механизаторлар бо чылын 150 гектар черниң шыгын базырар планныг турган болза, олар апрель 20-ден 25-ке чедир 800 гектар черниң шыгын базырган. Бо талазы-биле болгаш 2 дугаар трактор бригадалары (бригадирлери эштер Чадамба, Делгер-оол) хамыктың мурнунда чорул турар.

Хөр-Тайгада Сталин аттыг колхоз бо чылын тракторну бир-ле дугаар ажыглап турар. Апрель 22-ден эгелеп ында черни трактор-биле чарып кирипкен. Тракторист эш Лопсан баштайгы хүнде 10 гектар черни аңдарган.

С. СЕРИҢ-ООЛ.

Тарылгада мурнакчы колхоз

ШАГААН-АРЫГ (Телефон-биле). Улуг-Хем районнуң колхозчулары Май 1-ге эки белектиг ужуражып турар. Районнуң колхозтары апрель 18-тен эгелээш хову ажылынче калбаа-биле кирипкен.

Көк-Чыраа сумузунда Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артели (даргазы Н. Ч. Лопсаң, парторганизация секретари Т. С. Кук) тарылга фронтузунуң мурнуку одуруунда чорул турар. Ук колхоз бо чылын 555 гектар тараа тарыыр планныг. Ынчаарга ооң иштинден апрель 26-га чедир 300 гектарны чарбышаан илииртеп дооскан болгаш 170 гектар черде кызыл-тасты чажып илииртээн.

Эш Дажы баштаан бир дугаар хову бригадазының турлаанда 31 кижи, эш Маажык баштаан ийи дугаар бригаданың хову турлаанда 32 кижи ажылдап турар.

Колхозчуларның ортузунда янзы-бүрү темаларлыг илеткелдерни, беседаларны болгаш солун номчулгаларын үргүлчү чорудуп, 20 агитаторлар ажылдап турар, оларның иштинде агитаторлар эштер Бюрбю, Төмүр-оол, Сагаан-оол олар большевикчи агитацияны эки чорудуп турарлар.

Бо хүннерниң иштинде хана солунун үш удаа, агитхуудусту дөрт удаа үндүргүлээн. Хову ажылында онза идепкейлиг ажылдап, хүн болгаш смена нормаларын үргүлчү ажыр күүседип турар аныяк механизаторлар К. Кыргыс, П. Куулар ышкаш патриотчулар колхозчуларның бедик хүндүлелинде турар.

Колхозчуларның бедик идепкейи

САМАГАЛДАЙ. (Телефон-биле). Тес-Хем районнуң тараажылары апрель 25-тен эгелээш хову ажылынче калбаа-биле кирипкен.

Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артели (даргазы эш И. Биче-оол, парторганизация секретари эш Бакар) апрель 24-те ховуже үнүпкен. Колхозтуң хову турлаанда он беш өглерни апарып диккен болгаш күш-ажыл кылып шыдаар 115 эр, херээжен колхозчулар ынаар көже берген. Колхозтуң тараа шөлүнде 2 тракторлар болгаш 25 андазын, 32 илиир чепсек-херекселдиг 120 ажыл аъттары ажылдап турар.

Колхозтуң хову турлаанда 43 оруннуг уруглар яслизин ажыткан. Колхозтуң турлаанда агитпункт база ажылдап турар. Колхозчуларга янзы-бүрү темаларлыг илеткелдерни, беседаларны болгаш солун номчулгаларын үргүлчү чорудуп турар. Ооң-биле чергелештир хүн санында 2 шак бижик өөредилгезин база доктаамал чорудуп турар. Турлагда лозуң, плакаттарны аскан болгаш хана солунун ийи удаа үндүрген.

Колхозчулар канчаар-даа аажок бедик көдүрлүүшкүннүг ажылдап турар. Олар кызыл-тасты май 5-те, бүгү культураларны май 10-да, ынчаарга район ниитизи-биле май 12-де тарылганы доозар дээш эрестиг ажылдап турар.

А. ТҮРГЕН-ООЛ.

Тайбың күш-ажылының чаа маадырлыг чоруктары-биле бистиң Ада-чуртувустуң күчүзүн быжыглаалыңар!

МАЙ БИРГЕ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ БЕЛЕКТЕРИ

Тудуг ажылдакчыларының белээ

Бүгү чоннуң байырлалы — Май 1-ни чаа-чаа чедиишкиннер-биле демдеглээр дээш «Тыва тудуг» трестизиниң коллективи күш-ажылга бедик көдүрлүүшкүннүг ажылдап келгеннер.

Ылаңгыя Ленин кудумчузунда хөй аал ишти чурттаар 82 дугаар ийи каът улуг бажың тудуун Житковтуң тудуг бригадазы чедиишкинниг чоруткан болгаш апрель айда кылза чогуур ажылдарын неделя бурунгаар — 162 хуу күүсеткен.

Ол ышкаш Найырал кудумчузунда 8 аал ишти чурттаар 2 каът улуг бажыңның бирги каъдының ханазын Май 1-ге чедир тудуп доозар дээн хүлээлгезин Томиловтуң тудуг бригадазы он хонук бурунгаар күүсеткеш, ам ийиги каъдының ханазын тудуп доозуп турарлар. Оон аңгыда ол бригада ук бажыңның долгандыр кажааның капитал тудуун дооскан.

Чижээ, Ленин орденниг, алдарлыг дашчы Цуканов хүн бүрүде үлүг нормазын үргүлчү 200 хуудан ажыр күүседип келген. Ол ышкаш орденниг Оюн Калзаң — 190 хуу, бызаңчылар Даңзы-Белек, Комбуй-оол олар 180—180 хуу күүсеткеннер.

И. ЧЫРГАЛАН.

Он хонук бурунгаар 120 хуу

Кызылдың далган дээрбезиниң коллективи апрель айның бүдүрүлге планын он хонук бурунгаар 120 хуу күүсеткен болгаш пландан ажыр 123 тонна далганны дээрбедээн.

Дээрбениң механии Ашихмин кызымакай ажылдап, механизмнерни чөп ажылдадып келген. Эш Дремнинаның бригадазы апрель айның планын айның бир дугаар чартыында-ла 148 хуу күүсеткен. Ол ышкаш Андрюсенконуң бригадазы апрель айның планын ол айның 20-де-ле 140 хуу күүсеткен. Өске-даа мурнакчыларның аттары мурнундаазындан көвүдээн.

Хүлээлгезин күүсеткен

Май бирниң байырлалынга Кызылдың алгы заводунуң ажылчыннары, инженер-техниктиг ажылдакчылары болгаш албан хаакчыттары бүдүрүлге талазы-биле бедик көргүзүглүг ужурашканнар.

Завод апрель айда 133 муң рубльдиң янзы-бүрү бараан продукциязын бүдүрүп үндүрер планын 100 хуу күүседип, 10 муң рубльдиң продукциязын пландан ажыр бүдүрген. Бүдүрүкчү күштүң бедээни-биле продукцияның бот-өртээн 5 хуу чиигеткен.

Кидис идик кылыр цех (мастери эш Газизов) апрельдиң бүдүрүлге планын 120 хуу күүседип май мурнунуң социалистиг чарыжынга тиилекчилер болган.

Апрель айдагы үлүг нормазын 150 хуудан 200 хуу ажыр күүсеткен идис идик өйукчүлери Престинский, Сундуй, Хүрекпен, хөм этекчилери Ломкин, Федяев болгаш дүк дыдыкчызы Панов ышкаш мурнакчылар көвүдээн.

Социалистиг чарыштың мурнакчылары

Чурт үлетпүрүнүң Шагаан-Арыг хоорайда районнуң үлетпүр комбинады Май 1-ге чедиишкинниг ужуражып турар.

Май мурнунуң социалистиг чарыжы эки түңнелди көргүскен. Районнуң үлетпүр комбинады апрель айның бүдүрүлге планын 117 хуу күүсеткен. Комбинаттың ыяштан сава кылыр Торгалыгда салбыры (даргазы Пахомов) планын 127 хуу күүсеткен.

Социалистиг чарыштың мурнакчылары болган болгаш бүгү чоннуң байырлалынга чедиишкинниг ужуражып турарлар коллективте көвей. Оларның аразында нормазын 140 хуу күүсеткен чазаныкчы Л. Черемних, 130 хуу күүсеткен К. Тюрнев, 120 хуу күүсеткен П. Пашкин, 110 хуу күүсеткен Б. Опай олар бар.

Комбинаттың даараныр цехи база-ла нормазын 120 хуу күүсеткеш, мурнакчы цех болган. Ол цехтиң стахановчулары болза, комсомолчу Е. Байкалова нормазын 140 хуу, А. Чернов 120 хуу, А. Петенева 120 хуу күүсеткилээш бо хүннү чедиишкинниг демдеглеп турарлар.

Н. ЩУРЫШЕВ.

Мурнакчы салбыр

Кызылдың ыяш заводунуң дилдирер салбыры (салбырның техниктиг удуртукчузу эш Кобяков) май мурнунуң социалистиг чарыжынга алган хүлээлгезин апрельде 120 хуу күүседип, заводта социалистиг чарыштың тиилекчи салбыры болган.

Апрель айдагы бүдүрүлгениң үлүг нормазын ийи-үш дакпыр күүсеткен Дамбил, Хлебников, Баршин ышкаш стахановчулар бар.

Улуг тудуглар—бүгү улустуң херээ

Чагыглар хуусаа бетинде күүсетинип турар

ЖДАНОВ. Хоорайның үлетпүр бүдүрүлгелериниң коллективтери коммунизм тудугларының хүндүлүг чагыгларын улуг көдүрлүүшкүн-биле күүседип турар. Волга-Дон каналының болгаш Куйбышевтиң суг күжү-биле ажылдаар электри станциязының тудугжуларынга олар дериг-херекселдерни, демир конструкцияларын, рельстерни, чуга демирни болгаш өске-даа продукцияны белеткеп берип турар.

Азовсталь заводунуң прокатчиктеринге Цимлянскийниң суг күжү-биле ажылдаар электри станциязының плотиналарын камгалаарынга хереглээр демир быжыглалды бүдүрүп үндүрерин шиңгээдип алырын дааскан. Прокатка чаа технологияны шиңгээтпишаан, инженерлер болгаш техниктер бо продукцияны бүдүрүп үндүрерин дыка дүргедеткен.

Волга-Доннуң пароход чоруур каналының бүгү дургузунда шлюзтерниң хаалгаларын тургузуп турар, ол хаалгаларда Ждановтуң металлоконструкций заводунуң марказы (демдээ) бар. Бо бүдүрүлгениң коллективи улуг тудугларга муң тонна ажыг янзы-бүрү херекселдерни хуусаа бетинде чоруткан.

Хөй санныг хоорзаларны Куйбышев аттыг заводтуң металлургичилери Цимлянскаяның тудугжуларынга хуусаа бетинде кылып чоруткан.

„Куйбышевгидростройда" көдүрүлге краннары

КИРОВ. Май мурнуу чарыының социалистиг чарыжының хүннеринде Май Бирзи аттыг Кировтуң машина тудуушкунунуң заводу Куйбышевтиң суг күжү-биле ажылдаар электри станциязының тудугжуларының он беш тонна көдүрер кран чагыын алган.

Заводтуң коллективи хүндүлүг чагыгны улуг сорук кириишкин-биле күүседир дээш алган. Технологтар чертёжтарны хуусаа бетинде чогаадып белеткээн.

Бир дугаар слесарьлер болгаш чыыкчылар Иванов, Боков, Калбин олар хуусаа бетинде каш хонук эрте чыгган.

«Куйбышевгидростройнуң» адрезинге баштайгы көдүрүлге краннарын чоруткан.

(СЭТА).

КОЛХОЗ ТУДУУНДА

Бүдүрүлге тудуглары

Кызыл районда «ТАРН 12 дугаар Улуг хурал» колхозтуң ажыл-ишчилери колхозчу чаагай амыдыралды тудуп, колхозчуларның культуразы хүн-бүрү чырыткыландыр өзүп турар. Ол колхозтуң кежигүннери бүгү делегейниң ажылчы чоннарының күжүн көөр Май 1-зин таварыштыр боттарының хүлээлгелерин эрестиг күүседип алган. Май бирни таварыштыр 25 аът күштүг электри станциязының тудуун доозуп, ажыглалда кииpген.

Амгы үеде колхозчу бүрүзүнүң бажыңнарында, колхозтуң школазында болгаш клубунда Ильичиниң лампалары чайыннандыр чырып эгелээн.

Колхозтуң баштаар чери электри станциязының күжүн кодээ ажыл-агыйга бүрүн ажыглаарын планнап турар.

Колхозтуң баштаар чери, ооң даргазы эш Брюханов болгаш бүгү колхозчулар тудуг сууржулга талазы-биле бир дугаар черге чүгле хереглелдиң эвес, харын колхозчу бүдүрүлгениң кол тудугларын, ниитиниң ажыл-агыйын бүгү тала-биле хөгжүдеринче углап турар. Олар колхозтуң дээрбезин болгаш 40 баш аътка, 800 баш хой, өшкүге кажааларны туткан. Тарылганың хову турлаанда трактористерниң, хову ажылында колхозчуларның культурлуг амыдыралын экижидери-биле чунар-бажыңны тудуп берген. Ол ышкаш колхозтуң чеди чыл школазының тудуун доозуп турар. Колхозчуларның күжүн тудугга шын организастаарынга колхозта тудуг бригадири эш Сухановтуң үлегерлиг ажылын айтыры чугула.

Б. ЛОЩЕНКО.

Колхозчу тудугда херээженнер

Көшкүн чонну сууржуң, культурлуг чаагай амыдыралче кииреринин херээн бистиң областың дыка хөй колхозчулары амыдырал кырында боттандырып, шаандагы ойбак, самдар кидис өглерни кезээ мөңгеде каарының улуг ажылдарын шиитпирлеп турарлар. Чаа-Хөл районда Сталин аттыг колхозтуң тудуг сууржулга ажылы хүн-бүрү калбарып турар.

Колхозтуң тудут бригадазының бызаңчылары колхозта кол бүдүрүлге тудугларын кылырынче кичээнгейни салып, ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң херээнге, ылаңгыя мыйыстыг бода малга 2, шээр малга 2 кажааларны тударынче кирген. Тудуг бригадазында 27 херээженнер эрестиг, идепкейлиг ажылдап турар. Чижээ, эштер Чанчыңмаа, Норжуңмаа, Апый олар кылза чогуур ажыл нормазын үргүлчү ажыр күүседип турар. Амгы үеде тудугжулар бедик хүлээлгелер ап алган эрестиг ажылдап турарлар.

О. ОПЕЕН.

Чаа колхозчу суурда

Улуг-Хем районда Мичурин аттыг колхозтуң тудугжулары колхозчу суурну тургузуп, ында чараш, чаңгыс аай хевирлиг чурттаалга бажыңнарын, бүдүрүлгениң болгаш мал кажааларын тудуп турар. 1948 чылда чаңгыс-даа көрүштүг бажың колхозтуң суурунга чок турган. Ам 71 чурттаалга бажыңныг, бир чунар-бажың, кижи эмнелгезиниң пунктузу болгаш 6 өрээл школаны тудуп дооскан.

Колхозтуң баштаар чери ниитиниң мал ажылын хөгжүдеринге мал кажааларын, тараа складтарын тударының планнарын кылып алган, тудуг бригадазында 58 кижи омак, сорук кирген ажылдап турар. Олар тудугнуң шынарынга улуг кичээнгей салып турар.

С. ТАДАР-ООЛ.

Чоннуң күш-ажылчы көдүрлүүшкүнү

Өвүр районнуң Саглы сумузунуң ажылчы чоннары социализмниң кара-чаңгыс шын оруу колхоз болурун билгеш, колхозчу амыдыралдың баштайгы суурун тургузуп турар. Олар колхозка кирериниң бүгү белеткелин канчаар-даа аажок көдүрлүүшкүннүг белеткеп, тудуг сууржулга ажылдарын хайнышкынныг чорудуп эгелээн.

Сумунуң 30 ажыг бызаңчылары келир үеде колхозчу суурнуң төвү Кара-Төргүн аскында дүжүрген чудуктарны чонуп, чаңгыс аай хевирлиг бажыңнарны, мал кажааларын тудуп турар. Олар 407 чудукту чонуп тургускан болгаш дыка хөй манзыларны дилип алган. Тудуг бригадазының бригадиринде эш Сотпа чонну тудугга эки организастап турар. Тудуг ажылында эштер Мапзый, Очур олар мурнакчы болуп, ажыл нормазын 130 хуу чедир күүседип турар.

Чоокку үеде Кара-Төргүн аскынга чараш чаагай, культурлуг суур дээш күш-ажылчы көдүрлүүшкүн улам-на калбарып турар.

М. ЧҮЛДҮМ.

ССРЭ—тайбыңның тугунуң тудукчузу

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң 1951 чылдың мартта болуп эрткен сессиязы Тайбың камгалалының дугайында хоойлуну хүлээп алган:

«Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Дээди Соведи тайбыңны болгаш улустар аразында найыралдыг харылзааларны быжыглаар сорулгалыг советтиң тайбыңга ынакшылдыг политиказының бедик принциптерин удуртулга кылып алгаш.—

Бир назынның иштинде делегейниң ийи дайынын эртирген улустарның ак-сеткили болгаш шынчы-медерели чамдык күрүнелерниң агрессчи бөлүктериниң дайын пропагандазын кеземче-ялалал чок чорудуп турарынга чөпшээрежип болбас деп санап турар болгаш кем-буруулуг дайын пропагандазын хоругдаар болгаш буруудадыр талазы-биле бүгү деңшилгелиг кижи төрелгетенниң күзел соруун илереткен Тайбың талалакчыларының ийи дугаар Бүгү-делегей конгрезиниң кыйгырыынга сагыш-сеткилин кадып турар.

Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Дээди Совединиң доктаадыры болза:

1. Кандыг-даа хевир-биле чорудуп турза дайын пропагандазы тайбыңның херээн үреп, чаа дайынның айыылын кургузуп турар болгаш ооң ужурунда кижи төрелгетенге удур аар кем-буруу болур.

2. Дайын пропагандазының талазы-биле кем-буруулуг кижилерни судка шилчидер болгаш аар кем-херектиглер деп көрүп шиидер».

Тайбың камгалалының дугайында 1951 чылда ССРЭ-ниң күрүне бюджединиң дугайында хоойлулар болза, тайбыңның тугунуң тудукчузу—ССРЭ-ниң тайбыңга ынак политиказының тодаргай херечизи болур болгаш тайбыңны камгалаарының херээнге улуг салыышкынныг болур.

Делегейге хан төгүүшкүннүг чаа дайынны кыпсырын оралдажып турар Американың Катышкан Штаттары шериг чарыгдалын бо чооку чылдарда 50 катап улгатырган (1941 болгаш 1942 чылдарда дайын чарыгдалындан ийи катап хөй) турда ССРЭ-ниң шериг херээнге чарыгдалы 1951 чылда күрүне бюджединиң чүгле 21,3 хуузу болуп турар. 178,5 миллиард рубльди, азы бюджеттиң 39,5 хуузун улус ажыл-агыйын акшаландырарынга кииpген. 120,8 миллиард рубльди, азы бюджеттиң 26,8 хуузун социал-культура хемчеглеринге чарыгдаары көрдүнген. Бюджеттиң орулгазының кол-ла кезээ болза, социалистиг бүдүрүлгелерниң чыылдазы болур. Чондан алыр үндүрүг бюджеттиң чүгле 9,4 хуузу болур.

Империалистиг лагерьниң тергиидекчизи АКШ-тың күрүне бюджеди, база өске-даа капиталистиг чурттарның күрүне бюджеттери бистиң социалистиг күрүневистиң бюджединден мырыңай сыр өске. Шериг чарыгдалынга бо чылын 50 миллиард доллардан ажыг акшаландырыышкынны бээрин АКШ-тың президентизи Трумэн конгресске айыткал кииpген. Ол болза, 1939 чылда шериг хереглелинге чарыгдаан акшазындан 50 катап хөй болуп турар. Культураның хереглелинге бо чылын бюджеттиң чүгле 1 хуузун чарыгдаары көрдүнген.

Балканда америк империалистерниң төлээзи Титонуң фашистиг бөлүү Югославияның күрүне бюджединиң 70 ажыг хуузун дайын белеткелиниң чарыгдалынга киирип турар. Англия, Франция шериг чарыгдалынга чарыгдалды эрткен чылга бодаарга бо чылын ийи катап улгатырган.

Ийи бюджет—ССРЭ-ниң бюджеди болгаш АКШ-тың бюджеди—ол күрүнелерниң тайбың болгаш дайын айтырыының талазы-биле ийи удурланыышкак политиказын тодаргай көргүзүп турар.

Совет улус бодунуң кол чарыгдалын тайбың тудуушкуннарга киирип турар. Куйбышевтиң болгаш Сталинградтың суг күжү-биле ажылдаар электростанциялары, Каховканың суг күжү-биле ажылдаар электростанциязы, Кол Туркмен, Мурнуу-Украинаның, Соңгу-Крымның болгаш Волга-Доннуң каналдары—коммунизмниң улуг тудуглары Совет Эвилелиниң тайбың политиказының херечизи болур.

ССРЭ-ниң Күрүнениң план комитединиң болгаш ССРЭ-ниң Төп статистик эргелелиниң дайын сөөлүндеги сталинчы беш чыл планының күүселдезиниң дугайында медеглелинде түңнел болза, Ленин—Сталинның партиязынга удурттурган совет улустуң тайбың күш-ажылының түңнели болур.

ССРЭ-ниң үлетпүрүнүң бүгү продукциязының хемчээли 1950 чылда—беш чылдың сөөлгү чылында—дайын мурнундагы 1940 чылга деңнээрге 48 хуу улгадыр ужурлуг деп беш чыл планы доктааткан турган. Чогум херек кырында 1950 чылда үлетпүр продукциязын 1940 чылдаазындан 73 хуу хөйнү бүдүрүп үндүрген. ССРЭ-ниң үлетпүрү беш чыл планын хуусаа бетинде—дөрт чыл үш ай иштинде күүсеткен. Үлетпүр продукциязының хемчээлиниң талазы-биле беш чылдың планы ёзугаар 1950 чылдагы доктаатынган онаалдазын 17 хуу ажыр күүсеткен.

Ада-чурттуң мурнакчы техниказы-биле чепсегленген бүдүрүлгелерни катап тургусканының, тутканының болгаш чаартып кылганының түңнелинде 1950 чылда ССРЭ-ниң бүгү үлетпүрүнүң кол бүдүрүлге фондулары 1940 чылга деңнээрге 58 хуу улгаткан.

Беш чылдың иштинде тараа культуразының шөлү 20 хуудан ажыг улгаткан. 1950 чылдың деңнелинден 345 миллион пуд ашкан. Ол үеде кызыл-тас бүдүрүлгези дайын мурнунда деңнелинге удур 376 миллион пуд улгаткан. Тараа культуразының талазы-биле беш чыл планының онаалдазын ажыр күүсеткен. Колхозтарның ниитилештирген малының баш санының өзүлдезиниң талазы-биле беш чыл планының онаалдазы база-ла ажыр күүсетинген.

Эрткен беш чылда национал орулганың өзүлдезиниң онаалдазын дыка ажыр күүсеткен. Национал орулганың дайын мурнундагы деңнелин 38 хуу ажырар деп беш чыл планында көрдүнген. Херек кырында, 1950 чылда национал орулга 1940 чыл-биле деңнээрге деңнештирер өртек-биле алырга 64 хуу улгаткан.

Национал орулганың өскениниң түңнелинде күрүне бюджеди чыл келген тудум-на орулгазы чарыгдалындан ажыг кылдыр күүсетинип турар, улус ажыл-агыйынга капитал салыышкынының планы чедиишкинниг боттанып турар. 1946—1950 чылдарда биче бүдүрүлгелерни санаваска алды муң ажыг үлетпүр бүдүрүлгелерин катап тургускан, тудуп кылган болгаш ажыглалга кииpген.

Совет чазак массалыг хереглелдиң бараанңарының өртээн үргүлчү кудуладыр политиканы чорудуп турар. 1950 чылда ажылчыннарның, албан-хаакчыттарның орулгазының, тараачыннарның орулгазының ниити түңү деңнештирер өртек-биле алырга 1940 чылдың деңнелинге удур 62 хуу өскен чорук совет кижилерниң материалдыг байдалы экижээниниң тодаргай херечизи болур.

Делегейге быжыг тайбың дээш демиселдиң тугунуң тудукчузу, бистиң улустуң ынак башкызы эш Сталинның ачызы-биле бистиң улузувус мындыг кончуг улуг чедиишкиннерни кыска хуусааның иштинде чеедип алган.

Совет Эвилелинде бүгү ажыл амыдырал тайбыңның, тургузукчу күш ажылдың идеязы-биле сиңниккен. Совет чазак тайбыңның, улустарның найыралының ленинчи-сталинчы политиказын, улуг-даа, бичии-даа улустарның национал хамаарышпас чоруун, хоойлу ёзугаар эргелерин хүндүлеп көөрүнүң политиказын ак-сеткилдиг, ажыы-биле чорудуп турар.

Катышкан Нацияларның Организациязынга бүгү делегейге чөрүлдээ маргылдааларны тайбың ёзу-биле шиитпирлээр, улуг күрүнелерниң чепсеглээшкинин кызырар дугайында ССРЭ-ниң саналдары бүгү делегейге тайбыңны быжыглаар, бүгү чурттарның ак-сеткилдиг улустарының эрге ажыын камгалаан тайбыңның даштыкы политиказы болур.

ССРЭ-ниң өскерлиш чок тайбың политиказы америк империалистерниң чаа дайын кыпсырының араатанзаан политиказынга, мырыңай удур болуп турар. Америк-англи империалистер хөй миллион кижилерни кулданып алыр, бүдүн-бүдүн чурттарны ханга дүжүрер политиканы чорудуп турарлар. Олар хосталгага ынак корей улуска удур бужелекчи дайынны он ай ажыг үениң иштинде чорудуп турар. Кыдаттың чурт девискээри Тайван ортулукту эжелеп алган. Вьетнамның, Малайяның, Индонезияның, Филиппиннерниң, Бирманың улустарының хосталга, хамаарышпас чорук дээш, демократия дээш демиселин олар базарын оралдажып турарлар. Барыын Германияның фашистерин, япон милитаристерни америк империалистер чепсеглеп турар.

Империалистер чеже-даа араатанзып, калчаарап турза олар төөгүнүң бурунгаар бар чоруур дугуюн дедирлендирип шыдавастар!

Социализмниң, демократияның, тайбың лагериниң улуг төөгүлүг чаалап алыышкыннары, ол лагерьниң күчүзү, амыдыралчызы хүн келген тудум-на улам күштелип турар. ССРЭ-ниң хүн бүрүнүң дузаламчызынга даянып алгаш улус демократиязының чурттары—Польша, Чехословакия, Венгрия, Румыния, Болгария, Албания социализмни чедиишкинниг тургузуп турар. Улуг кыдат улус социализмниң оруунда быжыы-биле туруп алган. Германияның демократтыг республиказы тайбыңның, демократияның, социализмниң лагеринде киржип турар.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шиитпирлеринге үндезилээш, тайбың талалакчыларының шимчээшкини чаа, улам-на бедик чадаже көдүрлүп турар.

Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Чөвүлелиниң кыйгырыын чер бөмбүрзээниң бүгү улустары чаңгыс эп-сеткил-биле чүүлдүг деп уткуп турар. Тайбыңның Пактызын чарар дугайында кыйгырыгның адаанга ат салыышкынын чыырынга белеткел ам бүгү чурттарда күштелип турар, а чамдык чурттарда ат салыышкынының чыылдазы эгелээн.

Совет Эвилелиниң болгаш улус демократиязының чурттарының тайбыңга ынак политиказы болза, эки сеткилдиг бүгү кижилерни улам-на шиитпирлиг соруг киирип, улам-на сырый катыштырып турар.

«Бир эвес улустар тайбыңны камгалаар херекти бодунуң холунга алыр болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынар болгаш быжыглатынар» деп эш Сталинниң өөредии-биле чепсегленген тайбың камгалакчылары ССРЭ-ниң, эш Сталинниң тайбың политиказын демиселдиң тугу кылдыр бедик көдүрүп алган чоруурлар.

«Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары дээш» бүгү делегейниң Сталинчы шаңналын тайбыңның херээ дээш эрес дидим 7 демиселчилерге чоокта чаа тывыскан чорук Совет Социалистиг Республикаларның Эвилели тайбың дээш демиселчилерниң быжыг баганазы, тайбыңның тугунуң улуг тудукчузу болурун көргүзүп турар.

Тайбыңның тугунуң улуг тудукчузу ССРЭ-ниң улустары бүгү-делегейниң тайбың, хосталга, демократия, социализм дээш эрес демиселчилерниң идегелин, бүзүрелин хандырып шыдаар болгаш эш Сталинниң генийлиг удуртулгазы-биле оларны башкарар.

МУРНАКЧЫЛАРНЫН ДУРЖУЛГАЗЫ

Оюн Манганак

Хүн чылыг болгаш аяс тургач. Чассың чымчак хары чайынчандыр агарып чыткан. «Элегес» совхозунуң директору Трофим Никитович Колесников-биле кады фермаларны эргип көрдүвүс. Бызаалар турар черге чеъдип келдивис. Соңгаа өттүр дээп турар хүннүң чылыынга оон он бызаалар чалгаарай берген ышказы сиген чип турлар. Оон чанында бызааларны арыглап шинчилээр профилакторий чери тур. Чылыг, чырык болгаш арыг өрээлче кире бердивис. Чап-чаа хайындырган бустуг сүттүң чыды ышкаш чыт чытталып тур. Арыг соңгадан хүн херели, агартыр чугайлап каан хаваларга болгаш саргартыр дозулап каан малага чымчаа-биле дээп турган.

Ханаларда каастап каан плакаттар болгаш лозуңнарны хырбалап каан. Ында ажылдың хүн чурумун база азып каан. Чаа төрүтүнген бызааларның бүгү байдалын демдеглеп турар солун-биле шып каан стол кырында журнал чыдыр. Хана шагы оожум хап тур. Термометр 12 градус чылыгны көргүзүп турган.

Таарымчалыг болгаш будуп каан өрээлдерде бирден он беш хонук чедир [illegible]зылыг бызаалар турар болгаш чылдар. Олар чүзүн-баазын өң-чүзүннүг. Оларның хөй кезии арыг симменталь уксаалыг. Олар онзаланып турар чараш хевис чүзүннүг. Бызаалар шупту тодуг шыырак. Дүктерин кылаң тас кылдыр дырагылап каан. Бызаалар чылыг болгаш чымчак дөжектерде турар. Бызааларның чамдыктары чүгле бут кырынга арай боорда туруп келгилээн, база чамдыктары кажаа өттүр чыташкан, өскелери ол черлеринде дешкилежип, оон соонда шынаа сигени чыдар черже чүктээн турарлар. Чамдык улгады бергеннериниң чемненилге черинде борбак дустар салгылап каан.

Бызааларны ажаап азыраар профилакториязында совхозтуң эң эки бызаа ажаакчызы Оюн Акай-ооловна Манганак ажылдап турар. Ол болза, совхозтуң эңне эрги ажылчыны. Сөөлгү 18 чылдарда үргүлчү совхозтуң фермаларынга ажылдап келген. Ол чылдарының иштинде чартык муңдан хөй бызааларны доруктуруп өстүрген болгаш чаңгыс-даа бызаа хоратпаан.

Ам үеде совхозтуң амыдыралында харыысалгалыг үе келген: хөй, өшкүнүң, бода малдың, хаванның оолдаар үези боор турар. Ынчангаш баштайгы хүннерден эгелээш-ле хоралчалыг чорукту болдурбазын чеъдип алыр херек. Малдың чаш төлүн чүс хуу камгалап ап, бир хонукта 700 грамм семиртилге дээш, Манганак совхозтуң малчылары биле социалистиг чарышты чарып алган, ону күүседир дугайында демисежип турар.

Бызаалар турар черге барган үевисте инек төрүүр черден Манганак чаа төрүтүнген бызааны холунга тудуп алгаш, аңгы өрээлче кире берген. Оюнмаа Окаевнаның арнын көөрге азы аар ажылдан ийикпе, азы бызааларны ажаар дээш амыр дыш чок чоруктан турупкан хевирлиг көзүлген. Ооң карактарында өөрүшкүлүг чүүл көстүп турган. Бажының кара дүктери бөргүнүң адаанда таарымчалыы-биле көстүп турган болгаш ону чүгле моюндуруу дуглап турган.

Манганак олурган кижилер-биле мендилешкеш, өөренген эптиг ээлдек чаңы-биле чаа төрүтүнген бызааны арыг марля-биле чодуп, бызааның думчууу болгаш аскын аштап арыглааш, чымчак чадыглыг бызаа турар тускай өрээлче киирип каан. Ооң соонда журналга демдеглээш, шагын көргеш, база чап-чаа төрүтүнген чаш бызааже барган.

1950 чылга чедир совхозка бызааларны эмзирип ажаап турган болза, ам ону эмистиктеп ажаап турар.

Эртем-биле найыралдажыр чорук, эки малды өстүрер талазы-биле биске дузалап турар. Зоотехниктерниң сүмезин болгаш эки малчыннарның үлегерин эдерип турар мен деп Манганак чугаалаан.

Бистиң советтиг үеде оон өскээр туруп болбас. Хуу ажыл-агыйлыг чорууур үеде эртем деп чүве билбес чораан бис. Кым кижи чүнү-ле билирил, ону кылып чораан. Еистер тывалар малчыннар чораан болзувусса-даа бистиң малывыстың продуктулуг чоруу эвээш, мал хөйү-биле өлүр чоруктарга таваржып чораан. Хөй санныг мал багай ажаалгалыындан, кышкы үеде чем чогундан өлүп хорап турган. Ам ындыг эвес апарган.

Манганак доктаатынган хүн чурумун шыңгыы барымдаалап бызааларын чемгерип турар. Бызааның төрүтүнгениниң баштайгы бир, ийи хүннеринде хүнде 6 катап, оон соонда 15 хонук дургузунда хүнде 4 катап эмзирип турар.

Эмзирилге үезинде Манганак чүгле бызааларын эвес, харын улуг инектерни база хайгаарап турар. Инекти арыг болгаш шевер кылдыр чуурунче улуг кичээнгейни салып турар. Бо талазы-биле мээң уруум Нюра дузалап турар деп Манганак чугаалап турар. Нюра уруглар бажыңында туруп турар. Ол бодунуң хүлээлгезин билир. Бис бот-бодувуска дузалажып турар бис. Ол чорук ылаңгыя дүне када, кажан мал түлүктеп төрүп турда эргежок чугула болуп турар. Бисте ажыл чаңгыс-аай бригаданы ышкаш.

Бүгү фермаларны эргип көргеш, кежээликтей апарганда Оюн Акай-ооловнаның чалааның ёзугаар ооң бажыңынга барган бис, ооң боду бажыңында турган. Манганактың өг-бүлези улуг, чүгле уруглары безин чеди кижи, ынчалза-даа ук бажыңның арыг-силии, чырык, чылыы бисти амыраткан. Соңга карактарында арыг кылдыр чуггаш, илиир-биле базып каан соңга пөзү азып каан, орун-нар артында силиг хевис, шалада арыг чадыглар салып каан. Бо бүгү улуг эвес болза-даа, таарымчалыг бажың иштин сергедип турган.

Шокар платье кеткен Оюн Акай-ооловна артында-ла аныяксыг көстүп турган. Манганактың хөрээн Лениннин ордени болгаш «Шылгараңгай күш-ажыл дээш! деп медаль каастап турган.

— Чаа байдал-биле ажылдап, чурттап тур мен — деп бистиң бодалывысты илеретпишаан, Манганак чугаалады. Мээң уругларым соок, хирлиг болгаш ыштыг өгге чурттаарының айыылын көрбес деп чүвеге мен өөрүп турар мен. Өөрениириниң, кандыг-даа тускай эртемни чеъдип алырының болгаш аас-кежиктиг чурттаарының аргазын оларга совет эрге-чагырга берген. Бодунуң бо сөстерин бадыткавышаан, Манганак өөредилге номнары, кыдырааштар-биле болгаш солуннар-биле шыптынган столче айытты. Ол-ла столдуң кырында, аразынга кыдырааштар суп каан «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзу» база чыткан.

— Силер база өөренип турар силер бе деп айтырарывыска, Манганак кезек бодангаш, — ие мен өөренип турар мен. Өөрениири шала бергезимээр болза-даа, ук номда амыдыралдың дыка хөй айтырыгларын чырыдып турар... Бо хүн бистиң политкичээливистиң хүнү — деп сөгледи.

Суурга кежээки имир дүжери билекле квартираларга Ильичиниң лампочказы чырый бергилээн, — суурнуң девискээрин ол черниң радио белдиринден дамчыткан совет ырларның үннериниң чараш аянныг аялгалары чаңгыланы берген, Оюн Манганак номун ап алгаш кежээки школаже чорупкан.

С. ФАТЕЕВ.

С. СЮРЮН-ООЛ

Тайбыңның көге-бугазы

Дүмбей дүне дем-не дүшкен.
Дүнениниң бир шак четкен.
Алды «А»-ның сайгылгааны
Амдыгаа дээр чырып турган.
Класс одун өжүрер дээш
Кырган таңныыл базып келген.
Бийир туткан сургуул бир оол
Бир-ле чүве чуруп орган.
— Чүнү чуруп ор сен, оолак?
—Чүү-дүр харын көр-дааң, ада.
Шала чураан кушту ашак
Чандыр танып, соора адаан:
— Аңгыр ышкаш чүве-дир, оол.
— Ам-даа эки көрем, ада
Таңныыл база доңгайгаштың
Далаш-дулаш көргүлээштиң;
— Караам эки четпейн-дир,
Каарган бе моң оол?—диген.
Ашактың ол харыызынга
Амдыкы оол эпчоксунган.
Хаваан дүйгеш, демгизинче
кадыы кончуг тулдур көргеш:
— Чогум кымның талазында
Бозожок ашак сен?—дээн.
Айтырыгның утказын, ол
Аайын тыппайн, алаң кайгаан:
Карактарын чивеңнеткеш,
Хажыызынче көрдүнген-даа,
Чөкпүр салын сыйбай тудкаш,
Чөдүрген дег кылынган-даа.
Он сес чылдар үезинде
Ол дег сөстер дыңнаар турган
Оон бээр-ле ындыг домак
Окта черле дыңналбаан.
Сагыжынга, ол айтырыг
Шала эпчок ышкаш болган.
«Чүү деп турар кижи боор?»—деп,
Чүгүртү-ле бодатынган.
Ынчалза-даа айтырыгны
Ындыг-дыр деп билип чадаан.
Чүү-даа дээр аайын тыппайн,
— Кымның талазында боор,
Кызылдарның-на болгай — дээн.
«Кызылдар» деп сөстү дыңнааш,
Чурукчувус катырыпкан.
— Кымывыс-даа ында дээрзи
Чугаажок-ла болгай, ада.
Ынчалза-даа айтырыым мээң
Ындыг эвес турган чүве:
Тайбыңның бе, дайынның бе
Талазында силер? дидим.
Ашак ам-на билип каапкан.
Арны безин чырыш диген,
Карманынче холун суккаш,
Карак-шилин уштуп кеткеш,
База дагын чуруктува
Бар-ла шаанче күдүйгештиң:
— Көге-буга-дыр моон!—деп
Хөглүг үннүг алгырыпкан.
— Мону чүге канчаар дээнин
Бодай тыртып, даап кааптым.
Даарта харын байыр болгай.
Таарыжыр-ла плакат-тыр.
Парад орта тудуп алгаш,
Базып чорда улус өөрүүр.
Тайбың кужу амгы өйде
Дайынга удур тук-ла болгай.
Ынчангаш сен, оглуңужум,
Ылаптыг-ла эр-хей-дир сен.
Эртен мен-даа сээң-биле
Ээлчежип мону тутчуйн...
Ам мен сеңээ шаптык кылбаайн,
Ажылыңны үргүлчүле.
Сайгылгаанны чорууруңда
Өжүрүп кааш баар сен, оглум.
Сайгылгаан-даа камнап турза
Өштүглерге согуг деп бил.
Караа четпейн, эндег кылып,
Ачылыг бо тайбың кужун
Каарган депкен дугайымда
Ашак мени өршээ, оглум.
— Ажырбас оң човаваңар,
Амдыызында келдередийн.
Тайбың күзээр кым-даа кижи
Талаар чүве кылбас херек.
Өнерелдиг чараш кушту
Өске кушка холуп болбас.
Ындыг ыйнаан але, ада?
— Ынчанмайн канчаар, оглум.

ДЕЛЕГЕЙНИҢ СТАЛИНЧЫ ШАҢНАЛДАРЫНЫҢ ЛАУРЕАТТАРЫ

Демиселчиниң оруу

Бүгү делегейниң демократтыг күштериниң чеди төлээлекчилери-биле кады маадырлыг корей улустуң шынчы уруу—Пак Ден Айга тайбың талазы-биле делегейниң Сталинчы шаңналын тывыскан.

Пак Ден Айның амыдыралының оруу—ажылчы кижилерниң аас-кежии дээш, тайбың чаагай чурттаалгазы дээш демиселдиң оруу болур.

Пак Ден Ай болза, Соңгу Кореяның эң-не соңгу чүгүнде Хам Гиен Цукдо деп район чурттуг ядыы тараачын Цой деп кижиниң уруу. Бичезинден эгелээшле Токионуң хөреңгитениниң мынча дээр хоойлу чарлыы-биле чурттаар ужурлуг турган: Японнап чугаала! Японнарга ажыктыг кылдыр боданып чор! Япон помещиктиң рис тараазын ажаап берип чор!

Бичии Ден Ай японнап чугаалап чорза-даа, японнап боданмайн, корейлеп боданып чораан. Корей улустуң чуртундан япон колонизаторлар үнмээн шагда, ол черге тайбың чаагай чурттаалга-даа, ажылчы кижилерниң аас-кежии-даа болбас деп чүвени ол бодап чораан. Ооң төрээн чуртунуң национал хамаарышпазын кым-на чаалап бээрин манавайн, ол боду бодунуң чуртун хостуг, чечектелип турар чер кылдыр хуулдурар демиселдиң оруунга кирген.

Ден Айның бичиизинде фамилиязы Цой турган. Пак болза, чажыт революстуг ажыл чорудар сорулга-биле шолалап алган фамилиязы болур.

Пак деп кыстың өңнүктери Цой деп кыс турганындан дыка көвей болу берген. Ону эң-не баштай Пхеньянның резин заводунуң ажылчы херээженнери билип танаан болгаш аңаа ынакшааннар. Пак Ден Ай улустуң хосталга демиселиниң удуртур чериниң даалгазы-биле ол заводка ажылдап кирген.

Хөй шактыг, аар берге ажыл хүнү эртенининң соонда ол бодунуң өөрүнге хоочун корей тоолдарны чугаалап берип турган. Кандыг-даа тоолду чугаалаанда даңгаар-ла кожазы улуг чуртта—Советтер чуртунда ажыл-ишчилерниң чүс-чүс чылдардагы бодап келген күзелиниң боттанганын улаштыр чугаалап берип турган.

Пак Ден Ай болгаш ооң профессионалчы революсчу ашаа боттарының чүгле хуузунда аас-кежииниң дугайын бодавайн, ниитиниң херээниң тиилелгезиниң дугайын бодап чорааннар. Оларның эң баштайгы нити бажыңы—караңгы, агаар салгын кирбес кара-бажың болган. 1935 чылда провокатор идегеттиң шивишкинчи медээзи-биле оларны тудуп хоругдаан.

Ийи чыл эрткен соонда Пак Ден Ай хосталган. Ынчангаш база-ла япон эжелекчилерге удур чажыт ажылды кылып, катап-катап айыылдыг байдалга кирип, шивишкиннерге истедип сүрдүрүп, бир черден өске черже дезип, ашаанга дүвү-далаш-биле ужуражып каап, катап-катап кара-бажыңга кирип, хосталы бергеш-ле чажыт ажылды кылып үргүлчүлеп-ле турган....

1944 чылда Пак Ден Айга кара-бажың үр үеде чурттаар чер апарган, ынчалза-даа бичии-ле болдунар чүүлдерни агитация ажылынга ол ажыглап турган. Бодунуң ынак тоолдарын база катап чугаалап берип турган. Ооң бир тоолу мынча деп доостур: «Өөрүшкүлүг болгаш чечектиг садты өстүрүп үндүрерин күзээн кижи кышкы сооктан кортпас ужурлуг. Каан чаагай, ак-көк карактыг час келир, чайның чырык херелдиг хүнү база келир. Олар чеъдип келир. Оларның келирин моондактап шыдаар күштер өртемчейде чок...»

Бир чыл эрткен соонда совет командылалдың Японияны ажып үнген тиилелгеге холбаштыр корей улуска үндүрген кыйгырыын Пак Ден Ай номчаан. Кыйгырыгның сөстери болза, ооң кара-бажыңга чыткаш мынча дээн чугаазы ышкаш болган.

«Чечектиг сад кижиниң ажылының болгаш сагыш салыышкынының түңнели ышкаш, корей улустуң аас-кежии чүгле улустуң бодунуң маадырлыг демисели-биле болгаш могаг шылаг чок күш-ажылы-биле чеъдип ап болур.

Кореяның хамаатылары! Силерниң аас-кежиинер бодуңарның холуңарда деп чүвени билип алыңар...»

Ол болза, анаа-ла дүш болган таварылга эвес. Самурайларның дарлалындан Кореяны хостаан совет шериглер бөдүүн корейлерниң шагдакы-ла күзел соруун боттандырарынга дузалаан. Кара-бажыңдан Пак Ден Ай чырыткылыг, аас-кежиктиг күш-ажылче чаа аныяк назылыг апарганы ышкаш үнген.

1945 чылдың ноябрьде Пак Ден Ай Соңгу Кореяның херээженнериниң демократтыг шимчээшкинин удуртуп эгелээн болгаш кыска хуусаа иштинде уруглар садтарының, яслилериниң, школаларның ажылын делгередир дээш демисежип турган.

—Тайбың дээш демисежип билир кижи болза, тайбыңның дугайын чүгле эки чугаалап шыдаар—деп Чөөн-чүк улустарының мерген үлегер чугаазы бар. Шаанда революстуг ажылды чажыды-биле кылып чораан Пак Ден Ай тайбың дээш демисежип [illegible] билир. Ам үеде күрүнениң ажылдакчызы болуп алгаш, улуска тайбыңның чүге херектиин ол кончуг эки билир.

Шак моон ужурунда корей улус ону тайбың талазы-биле хуралдарның төлээзинге чорудуп турар. Пак Ден Ай Москваже болгаш Парижче, Пекинче болгаш Хельсинкиже төлээге барып, корей улустуң тайбыңны күзеп турарын чугаалап келген. Пак Ден Ай кая-даа баргаш, япон самурайларның изи-биле америк араатаннарның өлүрүкчү, дээрбедекчи чоруктарны үүлгедип турарын бүгү үнү-биле медеглеп, Кореяны демократтыг ёзу-биле катыштырарын, ооң тускай күрүне эргезин тыпсырын негеп турган.

Тайбыңның корей солдаттары америк эжелекчилерге удур тайбың дээш, хамаарышпас чорук дээш маадырлыг демиселди чорудуп турунда, Пак Ден Ай дайындан кограан чонга, бичии уругларга дузаламчы көргүзерин, улустуң армиязының дайынчыларын бүгү чүүлдер-биле хандырарын организастап турар.

Эжелекчилерниң араатанзыг чорууун истеп илередириниң талазы-биле комиссияның даргазының оралакчызы хүлээлгезин күүседири-биле Пак Ден Ай могаг шылаг чогу-биле улуг ажылды кылып турар.

Пак Ден Ай—тайбың камгалалының Корей комитединиң даргазының оралакчызы. Ол комитеттиң ажыл чорудулгазының түңнелинде Кореяның чогуур назылыг чонунуң 98 хуузу Стокгольм Кыйгырыының адаанга ат салган.

Бо хүн Пак Ден Ай төрээн чуртунуң соңгу районнарында бодунуң чонунуң дайындан кограан ажыл-агыйын катап тургузарынга дузалажып чоруп турары-даа чадавас, фронтуда Улустуң армиязының кезектерин сорук киирип, оларга илеткел кылып чоруп турары-даа чадавас. Ол дугайын бис тодаргай чугаалап шыдавас бис. Ынчалза-даа, Пак Ден Ай бодунуң бүгү амыдыралында чүткүп келгени тайбың дээш демисежип чоруп турар деп бүзүрелдии-биле билир бис.

Соңгу болгаш Мурнуу Кореяның херээженнери боттарының демократтыг катыжыышкынының эвилелиниң даргазынга, Пак Ден Айны соңгуп алганнар. Чүге дизе, Пак Ден Ай иелерге, оларның уругларынга, бүгү ажылчы чоннарга тайбың чурттаалга дээш, аас-кежик дээш демисежип турарын билирлер.

Тайбыңның Пактызы дээш ат салыышкынын чыылдырар кампания дугайында Пак Ден Айның илеткел кылып турар өткүт, бүзүрелдиг үнүн бис дыңнап турар бис. Бо хүн чер бөмбүрзээниң бөдүүн кижилери тайбыңның улуг армиязының эң эки дайынчыларынга, корей улустуң алдарлыг уруу Пак Ден Айга делегейниң Сталинчы шаңналын тывысканынга байыр чедирип турар.

Миллион-миллион демиселчилер тайбыңның улуг тугунуң адаа-биле бо хүн улуг күш кылдыр катыжып алган чоруп турар. Совет улустуң баштап турары ол улуг армияның мурнуку олуруунда маадырлыг корей улус, ооң шынчы уруу Пак Ден Ай чоруп турар.

Кызылдың электри станциязында

Кызыл хоорайның электри станциязының коллективи 1951 чылдың бир дугаар кварталында хоорайның бүдүрүлгелериниң аразында социалистиг чарыштың тиилекчизи болуп бирги черни эжелээн.

Ук коллектив күш ажылдың шалыпчы темпизин суларатпайн, бүгү делегейниң ажылчы чоннарының байырлалы — Майның 1-ге улуг чедиишкиннерлиг ужуражып турарлар. Коллектив апрель айның бүдүрүлге программазын айның баштайгы он хонуунда-ла ажыр күүсеткеш, май айның бүдүрүлге программазын күүседип алган. Бус-биле ажылдадыр машина цехи (начальниги Мошонин) болгаш ылаңгыя хоорай Советиниң депутады Дүлүш Шугжээге баштаткан кочегарлар бөлүү коллективте шылгараңгай ажылдап турарлар.

Өөредилгеден дашкаар хостуг шактарны чөп ажыглаар

Бии-Хем районнуң Баян-Колда эге школаның өөреникчилери бо чылгы парлалга чагылдаларын эрткен чылдардан ыракта хөйнү бижиткен. Ону чөп ажыглаары дээш номчулгаларны организастап чорудуп турар. Ол ышкаш массалыг оюннар бөлгүмнери база бар.

Моон-биле кады уругларны күш-ажылга чаңчыктырар, база школа ажылынга дузалаар сорулга-биле өөредилгеден дашкаар чамдык хүннерде шеф ажылдарын чорудуп турар. Ол бүгү ажылдарга школачылар улуг сонуургал-биле киржип турар.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

Мергежилдиг аңчы

Тожунуң Доруг-Хөлге дузалаар ажыл-агыйы черниң ажылчыны 48 харлыг Ф. Моисеев бөрү өлүреринге мергежилдиг аңчы. Ол девискээрде бо чылдың эгезинден бээр бөрүнүң элбей бергенин көргеш, Федор ону узуткаарын шиитпирлеп алган.

Бөрүнүң девиштиг черлеринге капкалар салып алгаш, Федор Моисеев бо чылдың март айда 4 улуг бөрүнү өлүрген. Ол ажылды улам түңнелдиг болдурары дээш апрель 9-та кооперация-биле керээ чарган. Ында бо чылын 15 бөрү өлүрерин хүлээнген. Мергежилдиг аңчы ол сорулгазын күүседип шыдаар.

Ю. ШОИДАК.

Төтүнмес үндезин

Амыдыралды шын болгаш тода илередип көргүзер төлээде, чурукчу ону бүгү-ле илерээшкиннерге ханызы-биле шиңчилеп өөренген турар ужурлуг. Улустуң амыдыралында эң-не боттуг, эң-не аянныг, эң-не мурнакчы революстуг байдалды көргүзери эргежок чугула.

Ынчаарга мен, Тывага элээн үр үеде чурттап келгеш, бодумнуң чуруктарымга ооң хөй янзы байлак бойдузун, кайгамчык чараш даглыг пейзажы, ак-көк шапкын хемнери-биле кады чуруп көргүзерин оралдашкан мен.

Чурттуң бойдузундан аңгыда күш-ажылчы араттарның чаагай амыдыралын илередип көргүзери чурукчуга канчаар-даа аажок сонуурганчыг. Ылаңгыя тыва улустуң эртип келген революстуг төөгүзү, бодунуң национал эрге-ажыы, хосталгазы дээш иштики, даштыкының кулданыкчыларынга удур демисели онза сонуурганчыг. Тывага социалистиг амыдыралдың чаагай эгезин салган национал хосталгалыг революция болгаш ооң ССРЭ улустарының улуг өг-бүлезинге катыжып киргени литература, уран-чүүл ажылдакчыларының үре-түңнелдиг күш-ажылынга төтүнмес үндезинни бергеннер.

«ССРЭ-ниң составынче Тыва Арат Республиканың катыжып кирериниң дугайында декларацияның чугаалажыышкыны» деп чурукту кылып тургаш мен, улустарның акы-дуңмалышкы найыралдыг өг-бүлезинге катыжар болгаш ол улус-биле кады чаа социалистиг амыдыралды тудуп тургузар дугайында күш-ажылчы араттарның изиг күзелин, өөрүшкүзүн көргүзер деп күзээн мен.

Тывада ам чаа-чаа хоорайлар болгаш суурлар туттунуп, школа, эмнелгелерниң, электростанцияларның, культура-чырыдыышкын албан черлериниң четкизи өзүп, МТС-тер ажытынгылап, кижилерниң моральдиг мөзү-шынары таныттынмас кылдыр өскерилген. Эрги ыштыг, хирлиг өглерниң орнунда колхозчуларның таарымчалыг кылдынган чырык, чылыг бажыңнары, ажыл-агыйның тудуглары, чаа суурлар туттунуп турар.

Ленин — Сталинниң идеялары-биле сорук кииртинген ажылчы чон бодунуң амыдыралын социалистиг үндезинге идепкейлии-биле эде тургузуп турар.

Обласка болуп эрткен болгаш болуп турар ол кайгамчык улуг чаартылгалар чурукчуларның көрүжүнден, оларның чогаадыкчы ажылындан дашкаарлаан туруп болбас. Чурукчулар оларны боттарының уран ажылынга шыны-биле, чогаадылгалыы-биле илередип көргүскен турар ужурлуг.

«Совет Тываның аныяк араттары» деп чурукка мен омак-сергек, амыдыралчы өөрүшкүлүг тыва аныяктарны көргүзерин күзээн мен. Ол чурукта мынчаар илеретинген: каас-шиник кылдыр кетинген, кайгамчык омак оолдар, кыстар, шоваа аъттар мунуп алган, чоргаар бурунгаар көрүп чортпушаан, коъдан малдар шөлээн оъттап чоруур, хостуг тыва черде туттунган, чараш чаагай колхозчу суурнуң чанында, чайынныг хүннүң бойдус пейзажын магадап чоруп олурарлар.

Ол, «Совет Тываның аныяк араттары» деп чурук, Бүгү-эвилелдиң 1950 чылдагы чечен чурулга делгелгезинге кирген болгаш ооң комиссиязы ону улуу-биле үнелеп көрген.

Моон соңгаарғы уран чогаадыкчы ажылымга мен социалистиг ёзу-биле чаартынган Тываның байлак пейзажын, колхозчу чаа амыдыралды, үлетпүрнү, национал культураның чедиишкиннерин, областың мурнакчы кижилерин хөйнү көргүзерин күзеп турар мен.

Чайгы үеде чурукчулар амыдыралдың бүгү байдалдарын ылаптыы-биле көргүзүп турар этюдтиг материалдарны хөйү-биле шилип чыггаш, дүрзүлей чуруп туруп, оларга үндезилээш, чурттуң байлааң, экономиказын, культуразын илередип турар тематиктиг чуруктарны тургузар ужурлуг. Областың хөй-нитизи болза, кайгамчык Төрээн чуртувуска, совет улуска ылап-ла үнемчителдиг, бедик идейлиг чечен чурук чогаалдарын чогаадып тургузар талазы-биле бистиң чаа өзүп олурар, талантылыг аныяк чурукчуларывыска бүгү хемчээл-биле дузалашса чогуур.

В. ДЕМИН.

1950 чылда Бүгү-эвилелдиң уран-чүүл делгелгезинге чурукчу В. Дёминниң чурааны «Совет Тываның аныяк араттары» деп чурук.

Квартал планын ажыр күүсеткен

Каа-Хем райпозу бүгү улустуң улуг байырлалы — Майның бирээзинге алдар болдуруп, бо чылдың баштайгы кварталында бараан саарылгазының планын 103,5 хуу, өлүк садып алырын 106 хуу күүсеткен. Ол болза, совет садыгның херээ дээш, чоннуң негелдезин чөп хандырары дээш массачы ээлдек ажылдың илерээшкини болур.

Бо талазы-биле мурнакчы садыгжылар хөй илерээн. Федоровкада магазин (эргелекчизи Бердяев) бараан саарылгазының планын 103 хуу, Белбей магазини (эргелекчизи Черепанова) — 117 хуу, Сизим магазини (эргелекчизи Слепченко) — 124 хуу күүсеткен. Ол ышкаш район төвүнде чемненилге чери саарылга планын 209,5 хуу күүсеткен.

Ажылдың чедиишкиннерин улам быжыглавышаан, бо чылдың дараазында кварталдарының планнарын күүседиринге оон-даа бедик көргүзүглерлиг болурун кооперасчылар хүлээнип турар. Олар алган хүлээлгелерин ак-сеткилдиг күүседип шыдаар.

Б. СЕЛИКПАА.

Тайбың камгалалының совет комитединиң медеглели

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң ажыл-чорудулгазын Францияның девискээринге хоругдаан дугайында француз чазактың шиитпиринге удур бодунуң удурланганын Тайбың камгалалының Совет комитеди медеглеп тур.

Бо шиитпир тайбыңны камгалаар болгаш быжыглаар дээш чүткүп турар чер бөмбүрзээниң ак-сеткилдиг бүгү кижилериниң килеңнээшкинин үндүрген. Бис оларның-биле кады бо килеңнээшкинни үлежип тур бис, Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң ажылын үзер болгаш оозу-биле тайбың талалакчыларының күштериниң өзүлдезинге шаптык болур дээн оралдажыышкыннар буступ дүжер деп чүвеге чигзинмейн турар бис. Бүгү чурттарда тайбың камгалакчылары бүгү делегейге тайбыңны камгалаары дээш Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң чөптүг демиселинге улам улуг дузаны көргүзер.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң ажыл-чорудулгазын Францияның девискээринге хоругдаар дугайында шиитпирни күш чок болдурарын Тайбың камгалалының совет комитеди негеп тур.

Тайбың болгаш улустарның айыыл чок чоруу дээш Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң шиитпирлерин боттандырары дээш совет улус улам-на чүткүлдүг демисежирин Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелинге таңгыраглап тур бис.

Тайбың камгалалының Совет комитединиң даасканы-биле:

Н. ТИХОНОВ. С. ГЕРАСИМОВ.
А. ФАДЕЕВ. К. СИМОНОВ.
И. ЭРЕНБУРГ. А. СУРКОВ.
Б. ГРЕКОВ. Н. ПОПОВА.
А. КОРЕНЕЙЧУК М. КОТОВ.

Германияны катап боо-чепсеглээринге удур улустуң саналын айтырып алырын чорударының талазы-биле Төп комитеттиң кыйгырыы

БЕРЛИН. Германияны катап боо-чепсеглээринге удур болгаш 1951 чылда Германия-биле тайбың керээзин чарары дээш улустуң саналын айтырып алырын чорударының талазы-биле Эссенге барыын-герман чурттакчыларының төлээлекчилериниң конференциязынга соңгаан Төп комитет апрель 14-те бүгү немецтерге кыйгырыг үндүрген, ында чугаалап турары болза:

«Эрлер, херээженнер болгаш немец аныяктар! Бистиң ада-чуртувуска база катап дайын айыылдыг болуп турар. Барыын Германияның тайбыңга ынакшылдыг чонунуң күзел соруунга удур шериг тургустунуп, шериг херекселдерин бүдүрүп үндүрери катап эгелээн. Ынчангаштың тайбыңга болгаш бистиң улузувустуң келир үезинге айыыл тургустунуп турар. Бо хүн катап чепсеглээшкин болза, чедимче чок чоруктуң өзүүшкүнү, а даарта болза, дайын болгаш узуткаашкын болур.

Мону барымдалааш 1951 чылдың январь 28-те Эссенге катап боо-чепсеглээшкинге удур Барыын Германияның бир дугаар конгрезинге 1700 төлээлер миллион-миллион немецтерниң мурнундан Германияны катап боо-чепсеглээринге олар удурланыр бе, азы удурланмас-бе, база тайбың керээни чарары дээш айтырыгны оларның конституция эргезин ёзугаар шиитпирлээр арганы чонга бээр дээш улустуң саналын айтырып алыр чорукту чорударын федеральдиг чазактан негээн.

Ооң дараазында хүнде конгресске соңгутурган төлээ Боннда федеральдиг канцлерге бо шиитпирни дамчыдып берген. Федеральдиг канцлер Аденауэрниң генерал Эйзанхауэр биле чепсеглээшкин чорудар дугайында чугаалажыышкыны немец чурттакчыларның бо күзелин дорт соңгаарлатканы болган. Герман улус аңаа чепсеглээшкинни албадаан турарын канчап-даа болдурбас, чүге дээрге чепсеглээшкин болза, узуткадыышкынче шуут аппар чыдар. Катап чепсеглээшкин дээрге, дайынны болдурары ол, чепсек дүжүрери дээрге тайбың болгаш келир үениң аас-кежиии болур.

Барыын Германияның чазаа улустуң күзел-соруунга удур болгаш демократтыг кол эргелерни каржызы-биле үревишаан, улустуң саналын айтырып алыр чорукту соңгаарладып турар чүве төлээде ону немец улус боду шиитпирлээр ужурлуг. Ынчангаштың кижи бүрүзү бодунуң ак сеткили-биле бодунуң харыысалгалыы-биле болгаш Германияга ынак болуру-биле моон адаанда айтырыгга «ие» деп харыылаар ужурлуг. Германияны катап боо-чепсеглээринге болгаш 1951 чылда Германия-биле тайбың керээни чарары дээш удурланыр силер бе?

Дайынны болдурбас деп турар чоннуң күзел-соруу ёзугаар бо кыйгырыгга ат салган кижи бүрүзүн улустуң саналын айтырарын эртирериңге белеткелди доп-дораан эгелээрин кыйгырып тур бис. Улустуң саналын айтырып алырын чорударының талазы-биле комитеттерни бүгү черлерге, округтарга, хоорайларга болгаш көдээлерге, бүдүрүлгелерге, дээди өөредилге черлеринге болгаш албан черлеринге тургузуңар».

«Герман улус — бодунуң салым-чаяанын эжелел шериглер болгаш эжелел эрге-чагыргалар чокка боду шиитпирлээр аргалыг болурда тайбың керээни чарарын дүргедедир эргелиг деп кыйгырыгның түңнелинде чугаалап турар. Катап боо-чепсеглээшкинге удур болгаш тайбың керээни чарары дээш улустуң саналын айтырары дайынның күштерин тиилээринче эккээр ужурлуг.

Ам сөс герман улуста. Бүгү-делегейге төөгүлүг ужур-дузалыг айтырыгны шиитпирлээри герман улустуң холунда».

(СЭТА).

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырыының адаанга ат салыышкыннарының чыылдалары

КЫДАТ

ПЕКИН. Беш улуг күрүнелер аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыын Учан хоорайда чурттакчы чоннарның бүгү кезектери изии-биле деткип турар деп «Тяньцзиньжибао» солун дыңнадып турар.

Хоорайның 582.500 ажыг чурттакчылары кыйгырыгның адаанга ат салган.

КОРЕЯ

ПХЕНЬЯН. Беш улуг күрүнелерниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырыының адаанга ат салыышкынының чыылдазы Кореяның улус-демократтыг республиказының бүгү можуларында, хоорайларында болгаш суурларында чоруп турар.

Апрель 22-де Мурнуу Хамген можузунга 357.595, Соңгу Пхеньян можузунга 31.920, Соңгу Хамген можузунга 12.100 хол үжүктери чыгдынган.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ. Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырыының адаанга ат салыышкынының чыылдазы бүгү Болгарияда канчаар-даа аажок улуг көдүрлүүшкүн-биле уламчылап турар.

Тайбың камгалалының национал комитединиң дыңнадып турары болза, апрель 25-те кыйгырыг адаанга 3.500 муң болгар хамаатылар боттарының аттарын салган.

(СЭТА).

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырыын француз улус чаңгыс эп-сеткилдиг деткип турар

ПАРИЖ. Беш улуг күрүнелерниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырыын деткээн шимчээшкин Францияда улам-на калбарып турар. Чоннуң янзы-бүрү кезектери киржип турар ол шимчээшкинниң калбарыышкынының дугайында хөй санныг медээлерни «Юманите» солун парлап турар.

Апрель 22-де чырыдыышкын ажылдакчыларының тайбың камгалалын деткээн национал хүнүн чоруткан. «Юманите» солуннуң дыңнадып турары болза, эртемдээннер залынга хурал болган, аңаа Парижтиң болгаш чурттуң өске-даа хоорайларының дээди өөредилге черлериниң 600 төлээлекчилери олурушкан. Олурушкаңнар болза, беш улуг күрүнелерниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарарын негээннер. Апрель 20-де Парижтиң лабораторияларының бирээзиниң эртем ажылдакчыларының хуралы болган, аңаа Тайбыңның Пактызын чарарын чеьдип алыр дугайында улус массаларының улам-на өзүп турар негелделерин деткиириниң резолюциязын хүлээп алган. Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң ажыл-чорудулгазын Францияның девискээринге чорударын хоруур дугайында француз чазактың шиитпирин резолюцияда буруу шаап турар.

Тайбыңның Пактызын чарары-биле беш улуг күрүнелерниң төлээлекчилериниң чөвүлел хуралын чыылдырарын негээн ындыг резолюциялар өске хуралдарга база хүлээп алдынгылаан.

(СЭТА).

Улус демократиязының чурттарында

ЧЕХОСЛОВАК РЕСПУБЛИКА. Кржечана суурда көдээ ажыл-агыйы катыжыышкынының кооперативинде ниитиниң мал ажылы сайзырап турар. Хаван ажаакчызы Мария Прекопова ында эки ажылдап турар. Ол, хаван өстүрериниң бажын көвүдеткен болгаш хаван оолдарын эки ажаап, доруктуруп турар.

Чурукта: хаван ажаакчызы Мария Прекопова.

Чуруу Чехопрессти. СЭТА-ның прессклишези.

МАЙ МУРНУНУҢ ЧАРЫЖЫНГА БОЛГАР АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ЧЕДИИШКИННЕРИ

СОФИЯ. Болгар ажылчы чоннарның май мурнунуң социалистиг чарыжы улам-на калбарып турар. Дагжылар, пөс-таавычылар, металлистер, тудукчулар, транспорт ажылдакчылары делегейниң улуг байырлалы—Май Бирге алдар кылдыр чеьдип алдынган бүдүрүлгениң чаа-чаа тиилелгелериниң дугайын партия биле чазакка хүннүң-не рапорттап турарлар.

Ажылдың стахановчу совет методтарын чедиишкинниг өөренип алгаш, болгар дагжылар болза, боттарының күш-ажылының бүдүрүкчүлүүн 20 хуудан ажыр бедидип турарлар. Бүгү болгар забойщиктер болза, совет дагжыларның чогаадып кылганы хөй забойлуг методтар-биле ажылдап турар.

Май мурнунуң чарыжының чорудулгазының үезинде онза бедик көргүзүглерни чуртта эң улуг шахталарның бирээзи—«Пирин» деп шахтаның шахтёрлары чеьдип алганнар. Баштайгы кварталдың планын олар дыка ажыр күүсеткеннер. Эрткен чылдың баштайгы кварталы-биле деңнээрге «Пирин» шахтада күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү 48 хуу бедээн. Шахтага социалистиг чарыштың эгелекчизи болза, нормазын хүннүң-не 150—200 хуу күүседип турар Алексей Стаханов аттыг бригада болуп турар.

Май мурнунуң социалистиг чарыжының мурнакчыларының одуруунда хөй станоктуг ажылдаашкынның совет методун бүдүрүлгеге нептереткен болгар пөс-таавычылар база туруп турарлар. Амгы үеде Болгарияда ийи-үш болгаш оон-даа хөй станоктарда шагда-ла 5 муң чыгыы аргыкчылар, пөс-таавычылар — Елена Герасимовна, Лиляна Димитровна, Малина Атанасова, Анна Петрова болгаш он-он өскелер ам 14, 16 болгаш 18 станоктарда ажылдап турар апарганнар. Олар хүнде дыка хөй нормаларны күүседип турар болгаш ам ийи дугаар беш чылдың онаалгазын ажылдап турарлар.

Сталин хоорайда «Май Бирзи» фабриканың шалыпчы-аргыкчызы Елизавета Стефанова тайбыңның май мурнунуң ээлчээнге турупкаш, мынча деп медеглээн: «Бистиң чуртувуска шаандагы караңгы-бүдүүлүк чорук база катап болбазын дээш бүгү күжүмнү бээр мен. Май Бирзинге алдар кылдыр ийи дугаар беш чылдың онаалгазын бо чылын доозарының хүлээлгезин бодумга ап тур мен».

КОРЕЯНЫҢ УЛУС-ДЕМОКРАТТЫГ РЕСПУБЛИКАЗЫНЫҢ БҮДҮРҮЛГЕЛЕРИНДЕ МАЙ МУРНУНУҢ ЧАРЫЖЫ

ПХЕНЬЯН. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидеринче, катап тургузуушкун ажылдарының хуусааларын кызыраарынче, демир оруктар-биле шериг чүъктериниң дажылгаларын үзүктелдирбезинче угланган май мурнунуң чарыжы корей фабрикаларда, заводтарда, шахталарда база транспортта улам-на калбарып турар.

Хөй-хөй бүдүрүлгелер дыка улуг чедиишкиннерни шагда-ла чеьдип алганнар. Ынчаарга Чен Чжу директорлаан заводта бүдүрүлге планы 150 хуу күүсетинген, Чо Хи Бок директорлаан заводта — 170 хуу.

Ыяш үлетпүрүнүң ажылчыннары болгаш инженер-техниктиг ажылдакчылары апрель планын 200 хуу күүседир деп шиитпирлээннер. Апрель 20-де олар планының 150 хуузун шагда-ла күүседип берипкеннер.

Демократтыг аныяктарның эвилелиниң завод комитеди Пак Хен Бокка даргалаткан заводта аныяк ажылчыннар заводунуң катап тургузуушкунунуң хуусаазын бүдүн чартык ай кылдыр кызыраарын болгаш ам шагда-ла ажылдап турар цехтерге продукцияның үндүрүлгезин 20 хуу улгатырарын шиитпирлээннер.

Май мурнунуң чарыжының талазы-биле бодунуң хүлээлгелерин күүсетпишаан, паровоз машинизи Ким Ок Сун хөмүр-дашты болгаш чаар материалдарны 12 хуу камнап алган. Дайзынның ужар-чүүлүнүң идепкейлиг хөделиишкиннери турза-даа, Ким Ок Сун бодунуң поездизин баар черинче хожудал чокка үргүлчү чорудуп турган.

ПОЛЬШАНЫҢ ЧИГИР ҮЛЕТПҮРҮНҮҢ ЧЕДИИШКИННЕРИ

Краковта Польшаның чигир үлетпүрүнүң ажылчыннарының хуралы болган.

Эрткен чылын Польшаның чигир үлетпүрү планын 115 хууга күүседип, чуртка 955 муң тонна чигирни бергеннер. Республикада чигир хереглели дайын мурнундагы деңнелден ийи катап өскен. Польша болза чигир бүдүрүлгезиниң талазы-биле чүгле ССРЭ биле Францияның соолунде Европада үшкү черде турар.

Ол түңнелдер болза, чыл-чылда улгадып турар чигир свеклазының бүдүрүлгезиниң ачызындан чеьдип алдынган. Бо чылын чигир свеклазын 230 муң ганы тарыыр кылдыр планда көрдүнген.

ВЕНГРИЯНЫҢ БҮДҮРҮЛГЕЛЕРИНДЕ КАМНАЛГА ДЭЭШ ДЕМИСЕЛ

Венгрияның мурнакчы бүдүрүлгелериниң коллективтери чиг-эттиң, материалдарның болгаш электроэнергияның камналгазы дээш идепкейлиг демиселди чорудуп турар.

«Дуна» деп идик фабриказының ажылчыннары совет идик кылыкчыларының дуржулгазын ажыглааш, ийи айларның дургузунда 608 муң форинтиниң (акшаның) чиг-эт чүүлүн камнап алганнар. Ол чиг-эт чүүлүнден 10 муң эш немелде идиктерни белеткээн. «Ганц» деп электротехника заводунга станоктарның ажыктыг ажылының үезин улгатырганының түңнелинде 10 муң киловатт-шак электроэнергияны камнап алган. Чүгле сөөлгү бир айның дургузунда Айкениң хөмүр-даш шахталарынга 70 муң форинтилерниң материалдарын камнап алган.

РУМЫНИЯНЫҢ АНЫЯКТАРЫНЫҢ КҮШ-АЖЫЛЧЫ ЧЕДИИШКИННЕРИ

Румынияның аныяктары тайбың дээш, Румынияга социализм тургузуушкуну дээш демиселчилерниң бирги одуруглаарында туржуп турарлар. Ажылчы аныяктар Эвилелиниң кежигүннериниң удуртулгазының адаа-биле чуртта 5.300 аныяктарның бүдүрүлге бригадалары ажылдап турар. Валя Жиулий деп хөмүр-даш бассейнинде ажылдап турар 70 хире аныяктар бригадалары март айның онаалгаларын дыка ажыр күүседип турар. Совет инженер Кузнецовтуң методун ажыглавышаан Д. Никулаештиң бригадазы (Решинскийниң металл комбинадында) ажыглал чок үрелген турган херекселдерниң тургузуушкунунуң саныңдан 400 муң лейни (акшаны) күрүнеге камнап бергеннер.

Совет комсомолчуларының үлегерин ёзугаар ажылчы аныяктар Эвилелиниң кежигүннери бүдүрүлгеде хыналда албаннарын организастап турарлар.

АЛБАНИЯНЫҢ СУУРЛАРЫНЫҢ КУЛЬТУРЛУГ АМЫДЫРАЛЫ

Албания Улус Республикада суурларның культуразы чыл санында-ла өзүп турар.

Амгы үеде чурттуң суурларында 107 хире номчулга черлери тургустунгулаан, чүгле 1950 чылда чурттуң 6 районнарынче көжүп чоруур библиотекаларны чоруткулаан болгаш ында совет улустуң болгаш Албания Улус Республиканың дугайын, тайбың лагериниң күчү-шыдалының дугайын чугаалап турар чүс ажыг фото-делгелгелерни организастаан.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының апрель 25-те медээлээни болза, бүгү фронтуларга Улустуң армиязының кезектери кыдат эки-турачы отрядтар-биле кады эжелекчи шериглерге удур кадыг-дошкун тулчуушкуннар чорударын үргүлчүлеп турар.

Апрель 24-те тулчуушкуннарга Улустуң армиязының кезектери дайзынның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырган: дайзынның 924 солдаттары болгаш офицерлери туттурган; янзы-бүрү калибрьлерлиг 52 боолар, 92 автомашиналар, дыка хөй аар болгаш чиик пулемёттар, 1080 винтовкалар болгаш өске-даа чүүлдерни хунаап алган.

Апрель 24-те дайзынның ийи самолёду аңдара атырган.

(СЭТА).

Америк ужар-чүүлдүң Кореяның медицина албан черлерин араатанзыы-биле бомбалаанынга Кореяның Кызыл крест ниитилелиниң удурланыышкыны

ПХЕНЬЯН. Кореяның Төп телеграф агентилели Кореяның Кызыл крест ниитилелиниң ТК-зының америк ужар-чүүлдүң кижи төрелгетенниң моралиниң болгаш улустар аразының дээп болбас эргелерин каржызы-биле үрээниниң дугайында медеглелин дыңнаткан.

Сөөлгү үениң дургузунда американың агаар дээрбечилери Яхончхонге, Вонсанге, Пхеньянга болгаш өске-даа хоорайларга чогуур танып көөрүнүң демдектери бар турбужа эмнелгелерни болгаш Кызыл крест ниитилелин үрегдээн болгаш өртендиргеннер. Оон аңгы, танып көөр демдектерлиг Кызыл крестиң төп аптеказы, Кызыл крестиң склады эмнери-биле, Кызыл крестиң эм кылыр фабриказы, Кореяның Кызыл крест ниитилелиниң Төп комитединиң бажыңы бомбалаашкындан үрелген.

Бо араатанзыг ужудуушкуннарның үезинде медицинаның чүс-чүс ажылдакчылары өлген ийикпе балыглаңган.

(СЭТА.

Америк чепсеглээшкинни сөөртүрүнге Францияның ажылчы чоннары удурланып турар

ПАРИЖ. «Юманите» солуннуң дыңнадып турары болза, По болгаш Горанна департаментиниң Ажен хоорайның демир орук белдириниң ажылчыннары болгаш албан хаакчыттары Шербурдан Жер департаментиниң Ошче бар чыткан америк танкалар чүдүрген демир орук станцияга доктааганынга удурланганының демдээ болдуруп бир шак иштинде ажыл соксаткан.

Болган хуралга демир орукчулар америк шериг материалдарын сөөртүрүнге удурланган резолюция үндүрген. Барыын Германияның боо-чепсээн дүжүрерин болгаш беш улуг күрүнелерниң аразынга Тайбың Пактызын чарарын негээнин резолюцияда илереткен.

Күш-ажылдың бүгү нииты катыжыышкынынга кирип турар Жиронда департаментизиниң профэвилелдериниң тайбың камгалалының комитеди шериг материалдарын белеткевес болгаш сөөртпес деп кыйгырыгны департаментиниң бүгү ажылчы чоннарынга үндүргенин солун база-ла дыңнадып турар.

(СЭТА).

АКШ-та ажыл соксадыышкынының шимчээшкинин базар дээн Трумэнниң чаа оралдажыышкыны

ВАШИНГТОН. Чепсеглээшкинни эмин эртир хөйү-биле үндүрер чорук-биле холбашкан программаны үлетпүр күүседирин болдурбайн турар ажыл соксадыышкынының калбарып турарынга моондак болдурар дээн Трумэнниң бүгү оралдажыышкыны үргүлчү чедиишкин чок болуп турар. «Камгалалга» үлетпүрнү мобилизастаар системаның иштинге «ажыл төлевирин чурумчударының тускай чөвүлелин» чазактан тургускан, ооң сорулгазы болза, ажылчыннар-биле болгаш бүдүрүлгелер ээлериниң аразында чөрүлдээлерни «таарыштырары» болур. Ажыл соксадыышкыннарының саны чүгле эвээжээн эвес, харын өзүп турар. Бо чылдың февральде АКШ-ка 600 ажыл соксадыышкыннары болган, ол болза, 1950 чылдың февральде соксадыышкыннарының санындан ийи катап ажып турар. Бо ажыл соксадыышкыннарынга 1951 чылдың январьда 215 муң-биле дөмейлээрге 300 муң ажылчыннар киришкен.

Эрги чөвүлел бодунуң сорулгазын күүседип шыдавас болганы-биле холбаштыр Ак бажың апрель 21-де Трумэнниң чөрүлдээлерни «таарыштырарының» ажыл төлевири чурумчударының чөвүлелиниң чаа составын томуйлаан дугайын чарлаан. Чаа чөвүлел «күш-ажылчы чөрүлдээлерни таарыштырарынга», өске-биле чугаалаарга ажыл соксадыышкыннарын соксадырынга калбак эргелиг болуп турар.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор **О. А. ТОЛГАР-ООЛ.**

ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАР ТӨПТЕРИНГЕ МАЙ 1—2-ДЕ ҮНЕР КИНОЛАР

ШАГААН-АРЫГГА «Каджанның таңгыраа». Бичии уругларга «Балыкчыгаш болгаш балыкчы дугайында тоол».

ТУРАНГА «Тайгадан келген оол», «Балтиктиң депутады».

ЧАДААНАГА «Москва делгереп турзун», «Райнис».

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫККА «Кыдаттың кыстары», «Адаанчылар».

БАЙ-ХААККА «Бойлааннарның сүлчээзи», «Джургайның камгалал хеви».

ТООРА-ХЕМГЕ «Разведчиктиң маадыр чоруу».

САМАГАЛДАЙГА «Андарган курчер».

ЧАА-ХӨЛГЕ «Бешки океан», «Полктуң оглу».

СУГ-АКСЫНГА «Мусоргский», «Тиилекчилерниң салгакчылары».

ТЭЭЛИГЕ «Константин Заслонов».

ХАНДАГАЙТЫГА «Сибирь чериниң дугайында тоол».

САРЫГ-БУЛУҢГА «Москвадан ыракта», «Совет Туркменистан».

Кинофикацияның область эргелели, «Главкинопрокат» конторазы.

МАЙ 1-ДЕ КЫЗЫЛ ХООРАЙГА

Комсомол XXX чыл ою аттыг кино театрга

Киевтиң уран-чечен фильмнер бүдүрүп үндүрер кино студиязындан 1950 чылда кылып үндүргени.

«ТАЙБЫҢ ХҮННЕРДЕ»

деп кинону көргүзер.

Чайгы кино театрга

Венгрияның кино-фильмнер бүдүрүп үндүрер «Мадьяр-фильм» деп Национал бүдүрүлгезиниң 1949 чылда кылып үндүргени

«ЯНИКА»

деп кинону көргүзер.

Кызылдың автотранспорт конторазы

пассажирлер дажыглаар

автобусту Ленин болгаш Кочетов кудумчулары-биле хүн-бүрүде чүгүрер кылдыр тургусканын бүгү хамаатыларга дыңнадып тур

Хоорай болгаш область иштинге

пассажирлер дажыглаар

„Победа“ деп таксилер май 1-ден эгелеп ажылдаар

Чагыг кылыр кижилер Найырал (Дружба) кудумчузунда № 7 бажыңга баар ийикпе, азы № 5—34 болгаш 5—33 телефоннарже долгаар.

Администрация.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редактор нуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура, литература болгаш уран-чүүл килдистерниң—3—88; харыысалгалыг секретарьның, пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистерниң—3—68; иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

Б00875 Облүүсномуң типографиязы